

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Једна Установа Национален Парк МАВРОВО
Бр. 03-119/1
18.02.2019 год.
Маврови Анѓеви

До
Влада на Република Македонија
- Кабинет на Претседател на
Владата на Република Македонија -

Почитуван Претседател на Владата на Република Македонија,

Со овој допис Ве информираме за состојбите и активностите во зоните на заштита во Националниот парк Маврово односно за состојбите и активностите поврзани со изградбата на планираните објекти за мали хидроелектрични центри во зоните на заштита во Националниот Парк Маврово, кои предизвикуваат сериозна загриженост од причини детално образложени во продолжение.

Во Септември 2008 година беше започнат проектот Заштита на животната средина, економски развој и промоција на одржлив еко туризам во Национален Парк Маврово и истиот траеше 3 години, а истиот беше финансиран од страна на Министерството за надворешни работи на Република Италија.

Една од главните цели на проектот беше и валоризација и заедничко управување со природните ресурси во Националниот парк Маврово за што беше распишан јавен повик за избор на научен координатор за процесот на валоризација на природните ресурси. По долготрајна сеопфатна стручна и научна работа на голем тим на експерти произлезе Студијата за ревалоризација на заштитеното подрачје Национален Парк Маврово. **Експертските извештаи, заедно со Студијата како финален документ, е предадена и заврена во архивата на ЈУ НП Маврово под број 01121/2 од 23.01.2013 година. Следствено на вака изготвената студија понатаму беа изготвени Нацрт - плановите за управување, односно годишните програми за работа на ЈУ Национален Парк Маврово.**

Накратко ја изложуваме хронологијата на превземените активности за изготвување на гореспоменатата студија:

За научен координатор на оваа компонента од проектот беше назначен проф.д-р Македонка Стојановска, и активностите започнаа со собирање разгледување (анализа) на

сета достапна документација која послужи како основа при натамошните истражувања а прибавена како од Јавната установа така и од релевантните министерства, ЕЛЕМ и др институции. Исто така беа анализирани и земен предвид сите законски и подзаконски акти на национално ниво и ратификуваните меѓународни конвенции.

Во следната фаза на активности беше објавување јавни повици од следните области - геоморфологија, педологија, пасишта, флора и ливадски заедници, шумски заедници, птици, цицачи, предел на разновидност, водоземци, влечуги, габи, мовови, лишай, алги, флора и растителни заедници во водени средини ерозија, клима како и социоекономски аспекти население, инфраструктура и индустрија.

По завршување на теренските активности спроведени од експертскиот тим а поддржани со вработените од ЈУ НП Маврово секој член на тимот експерт на соодветна област изготви извештај кој беше доставен до научниот координатор, и по закажани и одржани состаноци на советодавно тело составено од вработените во ЈУ НП Маврово претставник на општината Маврово Ростуше и преставници на министерството за животна средина и просторно планирање, како и јавни дебати на кои беше присутна поширок ајавност, извештаите беа усвојувани. Врз основа на вака усвоените извештаи беше изготвена карта со зони на заштита.

Целиот процес исклучително транспарентен, партиципативен и на највисоко научно и експертско ниво. Беа ангажирани ГИС експерти кои според податоците добиени поединечно од секој експерт во определената област извршија преклопување на предложените строго заштитени зони и зоните на активно управување. До крајното дефинирање на зоните на заштита кои се дел од студијата за ревалоризација на заштитено подрачје Маврово (2011 година), беа одржани огромен број на состаноци на советодавното тело на експертите кои беа дел од истражувањата и исто така беа одржани две работилници со уште поширок состав на присутни на кои беше преземтиран документот и беа давани коментари. Од исклучителна важност е да се потенцира дека изработката на студијата е резултат на тригодишен ангажман на тим од 32 експерти во различни области и истата е изготвена согласно сите национални и меѓународни акти како Бернска конвенција, директива за птици, директива за живеалишта, црвена листа на видови под закана на глобално ниво европска црвена листа на видови под закана и сл.

Вака усвоената студија за ревалоризација со картата на зонирање изготвена во 2011 година понатаму претставуваше основ за изработка на планот за управување со Националниот Парк Маврово за период 2012-2021 година, па оттука зоните на заштита и активностите предвидени во нив во планот се идентични со оние во студијата а врз основа на студијата беше покрената иницијатива и изработен Предлог закон за репрогласување на Национален Парк Маврово за заштитено подрачје, кој до денес не е донесен.

Појаснуваме дека во картата на зонирање постојат 3 типа на зони :

1. зона на строга заштита- (највисок степен на заштита - во зоната за строга заштита се дозволени научноистражувачки активности, доколку тие не се во спротивност со примарните цели на заштита на подрачјето).
2. зона на активно управување- (висок степен на заштита - во зоната за активно управување се дозволени активности од економски карактер кои немаат негативно влијание на примарната цел на заштита, како екотуризам или традиционално екстензивно земјоделство)
3. зона на одржливо користење - Зоната за одржливо користење претставува значителен дел од заштитеното подрачје кој не поседува високи вредности за заштитата, каде што се наоѓаат инфраструктурни објекти, објекти на културното наследство, типови на шумски насади коишто не се карактеристични за подрачјето, како и населени места со околното земјоделско земјиште.

Напоменуваме дека согласно актуелниот Закон за заштита на природата член 74 кој се однесува на начинот на управување на паркот НЕ е предвидено управување со Национален парк кое предвидува нови инфраструктурни проекти за производство на електрична енергија во ниту една од зоните на заштита.

Оваа одредба е во насока на спроведување на Резолуцијата бр. 102 на Меѓународната Унија за Заштита на Природата (WCC-2016-Rec-102-EN) која ја поддржа Министерството за животна средина во 2016 година.

На Ваше внимание потенцираме дека во меѓувреме по изготвување на финалниот документ на студијата заврена во архивата на ЈУ НП Маврово под број 01121/2 од 23.01.2013 година, на нејасен начин е произлезен нов документ кој што има различна содржина на стр. 401 каде што е исцртана друга карта со зони на заштита, а воедно недостасува и страна 29 од студијата и стојат сосема други површини во однос на зоната на строга заштита. Ваквите измени не се резултат на ангажман на експертски тим, не се засноваат на стручно и научно мислење и процедура како погоре наведено, и е нејасно како дошло до ваквите измени, кој истите ги составил, и со која цел.

Научниот координатор на проектот проф.д-р Македонка Стојановска јасно и недвосмислено истакнала дека стои, и го поддржува документот односно студијата од 2013 година, а новата видоизменета студија во областа на зоните на заштита, на која стои нејзиното име, но не и нејзиниот потпис не претставува резултат на научното истражување и во најмала рака може да се карактеризира како злоупотреба на авторско право. Ваквите случувања даваат индикации за преземени незаконски активности со далекосежни последици по заштитата на природата.

На вака сомнителните активности со промена на мапирањето за опфатот на видот на зоните понатаму се издаваат мислења во кои се наведува дека планираните објекти за мали хидроелектрични централи се во зона на одржливо користење и зона на активно управување, иако тие фактички и неспорно врз основа на научната студија и усвоениот и активен план за управување со НП Маврово за период од 2012-2021 година, се во зона на строга заштита. Во никој случај оправдување за ваквите случувања не може и не смее да биде третманот на инвестиции како добро од општ и државен интерес за да се даде позитивно мислење за намерата на изведување на проектот кога со истиот на најсуров начин начин би се уништила животната средина и природниот амбиент кои што се под контрола и строга заштита не само со домашното законодавство туку и со Бернската конвенција, на што постојниот комитет на Конвенцијата во својот извештај и препорака недвосмислено укажува.

Предлагаме со најголемо внимание да превземете активности за констатирање на неусогласеностите со картата на зонирање односно видоизменувањето на зоните на строга заштита од оние изготвени од експертскиот тим до оние произлезени на нејасен начин без научна анализа и работа, односно на незаконит начин, како и да се ревидираат започнатите активности на изградба на мали хидроцентрали во зони кои што de facto и de jure се зони на строга заштита и во кои како согласно законот за заштита на природата така и меѓународните регулативи не се дозволени никакви измени во ова подраје со највисок интерес на заштита со цел да се зачуваат неизмени карактеристиките на еко системите, не само како национален туку и како универзална вредност.

Од МЖСПП добиена е информација дека во текот на 2016 година ЈУ НП Маврово направила промена на границите на зонирање и дел од зоната на строга заштита како погоре наведено е пренаменета во зона на активно и одржливо користење а тоа се однесува на локациите каде се започнати активности околу изградба на малите хидроцентрали. Индикативно е како измената на зоните на строга заштита е направена токму на местата каде е предвидена изградба на овие хидроцентрали со оглед дека законската регулатива не ги дозволува овие активности на подрачја како по првичното зонирање. Главната загриженост е што зоните на заштита се променети без консултација на експерти, стручни лица, на нејасен и нетранспарентен начин односно злоупотребена е студијата за ревалоризација на заштитено подрачје Маврово изготвена 2011 година и во истата променета е картата на зонирање која што во новиот документ од 2016 година остава впечаток дека е дело на експертскиот тим но истата нема научна подлога, позади неа не стои научниот координатор и истата така изменета е злоупотребена и искористена како добра подлога и основа за донесување и оправдување на последователни противзаконски акти кои имаат за последици менување на мапираните зони на строга заштита. Вака изложените незаконски дејствија треба да бидат соодветно и внимателно разгледани

истражени и санкционирани со оглед на настанатите последици по заштитата на природата.

Поради сето наведено загриженоста за ваквите состојби ја изразуваме во ова писмено упатено до Претседателот на Владата на Република Македонија со цел истиот да ги превземе сите неопходни активности за надминување на ваквата состојба и санирање на ненадоместливите штетни последици кои во кус временски период ќе настанат поради злоупотреба на каратата на зонирање. Сметаме дека неопходно е како Претседател на Влада да сте запознаени со предметните состојби бидејќи самиот проект за изработка на студијата и картата на зонирање беше финансиран од Министерството за надворешни работи на Италија.

Комитетот на Бернската Конвенција во Советот на Европа во последователни извештаи и препораки не само што ја изрази својата загриженост за превземените активности во Националниот Парк Маврово поврзани со хидроенергетските проекти и инфраструктура туку и препорача истите да бидат преиспитани (меѓуредови кажано стопирани) со единствена цел заштита на природно подрачје од национално и меѓународно значење.

Ова Ви беше потенцирано и од страна на Европскиот Парламент на ЕУ во резолуцијата усвоена ноември 2018 година (2018/2145(INI)), каде се бара „почитување на препораката на Постојаниот Комитет на Бернската Конвенција и суспензија на имплементацијата на проекти на територија на Националниот парк Маврово, се додека не се комплетира Стратешката оценка на влијание врз животната средина со целосно почитување на европската еколошка легислатива “...

Имено, поради колизија на Нацрт - Законот за репрогласување на Националниот парк Маврово за заштитено подрачје и предложеното зонирање со Законот за заштита на природата и Бернската конвенција, Заменик Министерот за животна средина, г. Јани Макрадули, во октомври 2018 година побара експертска помош од страна на Постојаниот Комитет на Бернска Конвенција. Во јануари 2019 година Секретаријатот на Бернската Конвенцијата испрати писмо во кое ја најавува својата експертска мисија оваа лето на која ќе се разговара законското решение за паркот и зонирањето на истиот. Загрижува тоа што Владата на Република Македонија во заклучок на 117 седница одржана на 29.01.2019 година, му налага на ЈУНП Маврово да делува спротивно на меѓународното право и да достави Закон за ре-прогласување најдоцна до 15.05.2019 година односно ПРЕД истиот да биде предмет на дискусија и ревизија на експертскиот тим на Бернска Конвенција која ја штити Советот на Европа.

Ваквата загриженост за состојбите е повеќе од алармантна а во крајна линија случувањата ќе наштетат на угледот на Република Македонија во меѓународната заедница во целина. Апелираме до вас да обезбедите почитување и спроведување на меѓународното право и доследно спроведување на Препораката бр.184 на Постојаниот Комитет на Бернската Конвенција и точка 61 од Резолуцијата на Европскиот Парламент

Ве молиме по разгледување на вака поднесената претставка со сите изнесени наводи во истата, да бидат преземени активности за утврдување на настанатите состојби во Ј.У.Н.П., Маврово“-Маврови Анови .

Со почит,

Изготвиле :

Цане Петревски

Душко Веланоски

Директор :

Самир Ајдини

